

HORNARUL

Organul de specialitate al Uniunii Regnicolare a Măestrilor Hornari din Ardeal, Banat, Crișana și Maramureș
Az Erdélyi, Bánáti, Körösvölgyi és Maramarosvidéki Kéményseprőmesterek Országos Egyesületének Szaklapja
Fachblatt des Landesvereines der Rauchfangkehrermeister Siebenbürgens, des Banates, der Krischana u. Maramuresch

Redacția - Szerkesztőség - Redaktion: Redactor responsabil — Felelős szerkesztő — Verantwortlicher Redakteur

CLUJ,

LADISLAU PAPP

Calea Reg. Ferdinand 117.

Colaborator — Társszerkesztő — Hilfsredakteur: COLOMAN PLATZ

Editor-Proprietar: Uniunea Regnicolară
Laptulajdonos: Az országos egyesület
Blatt-Eigentümer: Landes-Verein

Hornăritul de altădată și acuma

Originea meseriei de hornar se poate computa faptului, că oamenii au fost loviți mereu de primejdiile incendiilor. Observațiile făcute au condus la rezultatul, că o parte înfiorătoare a focurilor s'a pornit din vetre. A mai văzut lumea că motivul fundamental al incendiilor a fost reșina adunată în coșuri devenind apoi casa și chiar și comuna prada flăcărilor.

Când lumea a cunoscut toate aceste, a început să mediteze de demersuri de precauțiune. E foarte verosimil că autoritățile au dat ordonanțe riguroase ca populația să-și curățească din când în când vetrele. (Aceasta mai există și acum, dar într'o formă cu mult mai primitivă, fiindcă depinde de bună voe a locuitorului case,, dacă satisface acestui ordin sau nu, și astfel la vetre, unde funinginea s'a adunat, trebuie numai o sc'ntea și incendiul izbucnește.) Apoi văzând autoritățile că ordonanțele nu prea ajung la stavilarea primejdiilor de foc, au adus meseriași experți din străinătate: pe hornari.

În istoria hornarilor din fosta Ungaria pu tem vedea, că regina Maria Terezia, mai târziu regele Francisc, au investit pe hornari cu anumite privilegii. Sistemul a devenit potrivit. Cu cât au fost hornarii mai mulți în țară, cu atât mai puține au fost incendiile.

Hornarii au și satisfăcut menirei lor, cu toată stricteța, și arătându-se de demni, au și fost retribuiți astfel, că dacă comparăm veniturile lor de pe acele vremuri cu cele de azi, putem constata că diferența e numai pomenită.

În România nimeni nu s'a interesat până acum pentru cauza noastră, până câțiva hornari n'au înființat Uniunea regnicolară. Până atunci au fost plângerile noastre zădarnice, și înzădar ne-am adresat autorităților, n'am fost ascultați.

Acum avem Uniunea regnicolară, cu o

direcțiune foarte agilă, care nu cruță nici muncă, nici oboseală, dedându-se cu întreaga inimă cauzei colegilor. Însă, precum vedem, mai sunt colegi, cari dovedesc nepăsarea cea mai rigidă față de cauza Uniunii și până acum au refuzat de a se înscrie în Uniune. Prin urmare trebuie să constatăm cu regret că nu ne apropiem întru nimic stării antebelice. Dar nici nu vom ajunge la punctul de liniște, până nu vor fi toți colegii sub drapelul nostru. Atunci vom putea solicita ca autoritățile, precum și publicul să ne recunoască ca pe păzitorii averilor publice și participulare.

Ținta Uniunii noastre este: a asigura și a consolida existența colegilor din țară.

Jimbolia, August 1926.

Ioan Hennert
măestru hornar.

A kéményseprészet hajdan és most

A kéményseprészet keletkezése annak tudható be, hogy az emberek tűzkatasztrófákérték. A megfigyelések arra vezették az embereket, hogy a tüzesetek megdöböntően nagy százaléka a tüzhelyből indult pusztító útjára. Azt is látták, hogy elsősorban rendszerint a kéményben lerakódott szurok szokott indító oka lenni a tűznek. Ettől aztán a ház, majd pedig az egész község a lángok martaléka lett.

Mikor mindezekkel tisztába jöttek, természetesen elhárító rendszabályok életbeléptetéséről kezdtek gondolkozni. Igen valószínű, hogy a hatóságok szigorú rendelkezéseket adtak ki, hogy minden tüzhelyet a lakók bizonyos időközben hozzanak rendbe: (Ez ma is divik, desokkal primitívebb alakban, mivel a lakó kényéredvére van bizva a tüzhely tisztasága s így, ahol a kéménynek elegendő nagy huzata van, a tüzhelyben felgyülemlett korom szabadon gyul-

hat ki a tűzrendészet és az illetékes hatóságok nagyobb dicsőségére.) Majd mikor a hatóságok látták, hogy a rendelkezésektől a tüzesetek nem akarnak kevesbedni, külföldről hoztak szakavatott mesterembereket: kéményseprőket. A magyarországi kéményseprők történetében látjuk, hogy Mária Terézia királynő az 1748. évi bőjt-elő hava első napján, majd később 1818.-ban Ferencz király privilégiumokkal ruházták fel a kéményseprőket. A rendszer be is vált. Minél több lett az országban a kéményseprő, annál ritkábbak voltak a tüzesetek.

A kéményseprők az akkori viszonyokhoz mérten derekasan meg is feleltek a rájuk bízott feladatnak s mert megfeleltek, tisztességes javadalmazásban részesültek, ugyannyira, hogy ha a mai díjakat összehasonlítjuk az akkoriakkal, megállapíthatjuk, hogy a különbség óriási.

Romániában eddig senki sem törődött a mi sorsunkkal, míg egy néhány derék kéményseprő egy országos egyesületet nem létesített. Azelőtt hiába fordultunk panaszainkkal és kérelmeinkkel az illetékes helyekre, ügyes-bajos dolgaikat senki sem intézte el.

Most van ugyan egy országos egyesületünk, amelynek igen agilis vezetősége semmi fáradságot nem kímél, hogy a kartársak érdekeit szolgálja, de amint látjuk, még mindig vannak olyan kartársaink, akik a legnagyobb nemtörődömséget tanúsítják az egyesülettel szemben, nem csatlakoznak hozzánk, nem iratkoznak be az egyesületbe; pedig tudják, hogy az egyesülésben van az igazi erő.

Ha a mai vigasztalan állapotokat csak egy pillanatig is a háboru előtti viszonyok mellé állítjuk, meg kell állapítanunk, hogy a régi tűzrendészethez vagy egyáltalán nem, vagy pedig igen nehezen közeledünk. De nem is közeledhetünk mindaddig, míg valamennyi kartárs be nem lép egyesületünkbe. Majd csak akkor ismertethetjük el igazán a hatóságokkal, hogy a kéményseprők a tűzbiztonság hivatott és valódi őrei. Hogy a kéményseprők védik meg a köz- és magánvagyonot a tűz veszedelmétől.

Egyesületünknek végcélja az, hogy minden tag számára kiküzdje a tisztességes megélhetés lehetőségét, mert természetes, hogy csak tisztességes megélhetés mellett lehet tisztességes munkát végezni.

Jimbolea, 1926. augusztus.

Hennert János
kéményseprőmester.

Die Rauchfangkehrerei eins und jetzt

Das Entstehen der Rauchfangkehrerei kann dem Umstande zugemutet werden, dass die Bevölkerung sehr viel von Feuerschäden erleiden musste. Die Erfahrungen haben zum Ergebnis geführt, dass ein erschreckend grosser Teil der Brände vom Herde auf seine verheerende Bahn ging. Man sah, dass in erster Reihe das im Schornstein aufgesammelte Pech die gewöhnlichste Ursache des Feuers war. Da musste natürlich das Haus, nachher sogar die ganze Gemeinde ein Raub der Flammen werden.

Nachdem man mit alldem ins Reine kam, begannen die Behörden an Vorsichtsmassregeln zu denken. — Es ist höchstwahrscheinlich, dass Erlässe erschienen, mittelst welchen verordnet wurde, die Bevölkerung möge sich die Herde in gewissen Zeiträumen reinigen. (Dies wäre ja auch jetzt die Regel, aber in einer um vieles primitiverer Weise und Form, da die Reinlichkeit der inneren Herde dem Wohlwollen des Volkes überlassen ist und so kann der sich im Kamine aufsammelnde Russ in Flammen aufgehen und das Haus in Brand setzen.) Nachdem die Behörden sahen, dass von den Verordnungen die Zahl der Feuerbrünste nicht kleiner wird, brachten sie sachverständige Rauchfangkehrer vom Auslande. — In der Geschichte des vormaligen Ungarns sehen wir, dass die Königin Maria Theresia, später der König Franz die Rauchfangkehrer mit Privilegien versehen haben. Das System hat sich auch bewährt. Je grösser die Zahl der Rauchfangkehrer wurde, umso kleiner war die Zahl der Brände.

Die Rauchfangkehrer haben ihrer Pflicht tüchtig Genüge geleistet und wurden auch dementsprechend dotiert. Wenn wir die damaligen Einnahmen des Rauchfangkehrers mit den heutigen vergleichen, können wir eine riesenhafte Differenz feststellen.

In Rumänien hat sich niemand um uns gekümmert, bis eine kleine Schaar von braven Kollegen den Landesverein gegründet hat. Bis dahin wandten wir uns vergebens mit Klagen und Beschwerden an die Behörden, man schenkte uns kaum ein Gehör.

Jetzt haben wir zwar einen Landesverein, dessen Präsidium keine Mühe schonte um den Kollegen zu dienen, aber — wie wir leider zu sehen genötigt sind — sind noch viele solcher Kollegen, die sich sehr wenig um den Verein kümmern und sich nicht an uns anschliessen wollen.

Wenn wir die heutigen trostlosen Verhältnisse nur auf einen Augenblick neben die Verhältnisse vor dem Kriege stellen, bemerken wir, dass wir, anstatt diese Zeiten anzunähern, immer ferner und ferner kommen. Wir können aber unserem Ziele auch nicht näher rücken, bis sich nicht alle Fachgenossen unter unsere Fahne geschart haben, denn bis dahin können wir nicht begehren, dass wir als Wächter des Gemein- und Privateigentums anerkannt werden.

Das Endziel unseres Vereines ist, den Mitgliedern eine sichere Existenz und eine beruhigende finanzielle Lage zu schaffen, da nur mit diesen Bedingungen eine anständige Arbeit verrichtet werden kann.

Jimbolea, im August 1926.

Johann Hennert
Rauchfangkehrermeister.

A vasuti munkák

Emlékezetes még tagjaink előtt, hogy a vasuti vezérigazgatósághoz átiratot intéztünk Bucureştibe, hogy az üzletvezetőség és osztálymérnökségek által kiadott rendelkezések igazi értelmét megtudjuk. Iratunk folytán az igazgatóság kérdést intézett a cluji üzletvezetőséghez, hogy milyen intézkedést tett a kéményseprőmunkákat illetőleg, a Monitorul Oficialban megjelent 19810—1926. sz. rendelettel kapcsolatban.

Amint kiderült, ez a rendelkezés kétséget kizárólag azt mondja ki, hogy a magánlakásokkal bíró CFR. épületekben végzett kéményseprési munkák díjai a lakóktól szedendő be, illetve a fizetésükből vonandó le a felettes hivatal által. Nyilvánvaló tehát, hogy nem a kéményseprőmesternek kell ezeket a díjakat a lakóktól beszedni, hanem úgy, mint eddig, központilag fizetik ki azokat, csupán a központ intézkedik aziránt, hogy a díjak az érdekeltek fizetéséből vonassanak le.

A cluji CFR. üzletvezetőség megkeresést intézett egyesületünkhöz arra nézve, hogy hol történtek a munkabetiltások és más szabálytalanságok, egyesületünk részéről megadott felvilágosítások alapján pedig az ügyiratokat az egyesület véleménye és az üzletvezetőség jelentése kíséretében az Igazgatósághoz fölterjesztettük úgy, hogy már rövidesen elintézés nyer ez az ügy is.

Platz Kálmán.

Avis. Das Protokoll der Bukowinaer Versammlung wird in der nächsten Nummer unserer Blattes vom 15. Oktober erscheinen.

Die Redaktion.

Jegyzőkönyv

felvétel Marosujváron 1926 augusztus 15-én, Borsitzky Mihály megyei felügyelő házában. Jelen voltak: Borsitzky Mihály, Ujlaki Béla, Sallaba Károly, Kálló Kálmán, Kiss Károly, Szabó Gyula, Lénárd János, Hóka Imre, Nechifor Adorján, Smékál János (tordamegyei felügyelő), Balogh Márton, Tarr Imre. A központ részéről megjelentek Nágel Ottó elnök és Platz Kálmán pénztárnok.

A jegyzőkönyvet terjedelmes volta miatt kivonatosan közöljük:

Az összegyűlt kartársak kérik az elnökséget, intézzen átiratot az alsófehérmegyei prefekturához a díjtáblázatnak 10 leire való félemelése, a díjaknak közigazgatási úton való behajtása és a babura vizsgálati díjak rendszeresítése tárgyában. Megkeresendő a prefektura aziránt is, hogy tűzrendészeti szempontból rendeltessék el, hogy minden ház tulajdonosa építsen magának kéményt.

Az egyesületi elnök és pénztáros által képviselt központ az ügyet magáévá teszi s kijelenti, hogy haladéktalanul fog intézkedni.

Borsitzky Mihály (Marosujvár) a Smékál János hozzászólása mellett jegyzőkönyvi köszönetet javasol Nágel Ottó elnöknek és Platz Kálmán pénztárnoknak, amiért a megyei ügyek rendezése céljából szívesek voltak a gyűlésre saját költségükön eljönni. Jelenlevők a jegyzőkönyvi köszönetet egyhangulag megszavazzák.

K. m. f.

Aláírások.

*

A gyűlés lezajlása után a jelenvoltak kivétel nélkül közös ebédre gyűltek össze Borsitzky kartárs házában, ahol a nap hátralévő része a legkedélyesebb hangulatban folyt le. Smékál János kartárs, az örök ifju, aki magával hozta bájos leánykáját, állandó derűtségben tartotta a társaságot, bátorította a csüggedő kollegákat. Fel is szólította őket, hogy ha valami panaszuk volna, forduljanak csak az ő „irodájához“ (telefon száma 74), mert bizonyára — nem nyujtanak orvoslást egynek sem.

Ott volt Szabó Gyula, tövisi kartársunk is kedves nevével együtt, kik ötletes tréfáikkal emelték a hangulatot. Nagy baj lett volna, ha hiányzott volna az arisztokrata megjelenésű Kálló Kálmán, aki nélkül bizony nagy hézag lett volna a társaságban.

Nem szabad elfeledkeznünk Nechifor Adorjánról sem, aki Marosludas üdvözetét hozta magával. Annyival is inkább meg kell emle-

keznünk róla, mert ő a legtehetősebb talán az egész ország összes kartársai közt. Épen ez a magyarázata annak a nemes nyilatkozatnak, amelyet ez a kartársunk tett. Ugyanis ő felajánlotta, hogy ha bármelyik tagja az egyesületnek kamatmentes kölcsönhöz akar jutni, csak forduljon hozzá. Ez a felajánlás igen meghatóta a társaságot s miután Borsitzky, Smékál, Kiss és Ujlaki kartársak a dolgot meleg szavakkal méltatták, egyhangú lelkesedéssel mondtak köszönetet Nechifornak.

Szóba került a szakiskola felállításának a kérdése is. Már elméletben meg is konstruálták Nagyenyeden s már javasolták is a központnak, hogy a tanári állások betöltésére hirdessen ki pályázatot. Azonnal meg is alakították az ötös bizottságot a szakvélemény megszerkesztésére és a tervezet kidolgozására, amelybe Kiss Károly, Hóka Imre, Tarr János, Lénárd János és Balogh Márton kartársakat választották be.

Hálásan gondolunk vissza házigazdáinkra: Borsitzky Mihály kartársunkra és végtelenül kedves és jóságos feleségére, akik házigazdai tisztüknek magaslatán állva, nem engedték, hogy vendégeik bármiben is szükségét szenvedjenek. A vendégszeretnek olyan frappáns megnyilatkozásában volt részünk két napon keresztül, hogy míg egyrészt soha el nem felejthető emlékeket hoztunk magunkkal, másrészt örök hálára kötelezetteknek érezhetjük magunkat. — Hálánk jeléül azonban egyelőre csak jókívánásainkat tolmácsolhatjuk a kedves párnak: éljenek még nagyon soká olyan egészségben és boldogságban, amilyenben láttuk őket s adjon a jó Isten erőt, hogy még számtalan éven keresztül élvezhessük meleg vendégszeretetüket. (Sajnálom, hogy nem lehettem jelen, de kipótólok. Szerk.)

A társaságnak körülbelül tíz tagja Borsitzky bácsi vezetése alatt megtekintette a sóbányát, ahol igen sok szép és tanulságos látványban volt részük.

Tizenhatodikán, hétfőn a társaság oszlani kezdett. Ki ki sietett haza otthonába, hogy a feledhetetlen emlékeiről az otthonmaradottaknak is beszámolhasson.
Platz Kálmán.

Értesítés.

Alsófehér- és tordamegyi kartársainkat ez uton értesítjük, hogy az orsz. egyesület Elnöksége a marosujvári határozatoknak megfelelően, betérjesztette a prefekturákhoz a kéréseket.

Elnökség.

Megszomorodott szívvel tudatjuk kartársainkkal, hogy

KISS PÁL

szatmári kéményseprőmester életének 65-ik, boldog házasságának 40-ik évében, augusztus 31-én reggel 3 órakor rövid szenvedés után elhunyt.

Egyesületünk benne lelkes tagját, ügyünk kitartó harcosát, családja pedig a jó családfőt veszítette el. Együtt érzünk a családdal, melynek fájdalmára Istentől vigaszt könyörgünk.

Az Elnökség

és a Hornarul szerkesztősége.

Üzletvezetőt keresek, aki esetleg bérbe is veheti üzletemet. Ajánlatokat válaszbélyeg mellékelésével a Szerkesztőséghez kérünk.

Üzletvezetőt keresek október 1-ére. Fizetés megegyezés szerint, esetleg bérlőt. — *Inke György, Satulung (jud. Braşov.)*

Önálló munkára segédet keresek. Fizetés megegyezés szerint *Braunberger Károly, Bistriţa.*

3 segédet keresek önálló munkára. *Nechifor Adorján, Ludoşul de Mureş.*

Önálló munkára keresek egy segédet, fizetés megegyezés szerint. *Smékál János, Turda.*

Nőtlen segédet keresek, 1500 lej fizetés és teljes ellátás mellett. Egyuttal jó családból való fiut tanulónak felveszek. *Hennert János, Jimbolea.*

Üzletemet bérbeadnám. Levélbeli megkeresést kérek. *Malárik Pál, Satulung, jud. Braşov.*

Állást keresek, mint segéd vagy üzletvezető, azonnalra. *Mózer József, kéményseprősegéd. Seini (Szinérváralja).*

Fiatal segédet keresek, 1500 lej fizetés és teljes ellátás mellett. *Miskovits György, Tornac.*

Segédet keresek, lehetőleg nőt; kezdő fizetés 3000 lej, azonnalra. *Winkler Lajos, Gătaia.*